
VERSLAG WERKCOLLEGE LEERTUIN PRIVACY EN GEGEVENSDELING

Gemeente Assen

WERKCOLLEGE 18 MAART

Tijdens het eerste werkcollege op 18 maart is een aantal vraagstukken met betrekking tot privacy in het jeugddomein van de gemeente Assen besproken:

1. *Wat is wat betreft jeugd de hoofdproblematiek in Assen?*

- Hangjongeren
- Vechtscheidingen
- Tienerzwangerschappen
- Multiproblem gezinnen / gezinsproblematiek
- Middelen gebruik
- Social media – pest gedrag
- Opvoed problematiek
- Psychiatrische problematiek bij ouders en kinderen
- Financiële problemen/schulden/armoede
- Taal/spraak stoornissen/achterblijven
- Gedragsproblemen
- Verwaarlozing
- Mishandeling/veiligheid/bedreigingen
- Opgroei achterstand
- Obesitas
- Verstandelijke beperking/LVB
- Arbeid/dagbesteding

2. *Werkwijze organisatorisch*

- Terugkoppeling van instanties, informatie verstrekking tussen instanties
- Summiere samenwerking

3. *Welke samenwerkingsverbanden/samenwerkingsarrangementen zijn er om casussen gezamenlijk op te pakken?*

- ZAT
- CJG
- Buurtteams
- PSZ (overdracht PSZ – onderwijs)
- Wijkverpleegkundig overleg
- Kernteam
- Basisschool overleg

- Veiligheidshuis
- Screening groep jeugd
- JCO (juridisch casus overleg)
- Individuele samenwerkingen met o.a. politie en sociale dienst
- JGZ team – verpleegkundige
- CJG integrale vroeghulp
- Risico zwangerschappen
- Samen vroeg erbij
- Vroegsignalering
- Multidisciplinair overleg (MDO)
- Medisch team
- Aanmeldteam
- Speciaal onderwijs
- GGZ
- Schoolmaatschappelijk werk (SMW)
- I GO team
- Formulieren brigade
- Zorgteam
- OGGZ team

4. *Belangrijkste adviezen voor de gemeente Assen*

- Leerplicht en politie onderdeel maken van CJG
- Meer helderheid welke route bij hoofdprobleem moet worden genomen: nu niet duidelijk voor professional en voor ouders waar ze heen moeten
- Meer gebruikmaken van de Drentse verwijzindex (DVI)
- Buurtteams in alle wijken
- Meer samenwerking tussen jeugd en volwassenen
- Kortere lijnen naar het CJG
- Oplossing voor jongeren die tussen wal en schip vallen (14 - 15 jaar, 18+): zorg op maat aanbieden
- Duidelijkheid over wie is regiehouder?
- Duidelijkheid over wanneer de verantwoordelijkheid stopt
- Orde in de chaos van overlegstructuren geven voor professionals en burgers
- Buurtteam in relatie met logopedist
- Goede openbare voorzieningen, goed herkenbare locatie in de wijk voor professional en bewoner (voorbeeld in Roden, bibliotheek in elke wijk)
- Meer uniformiteit, eenduidigheid, herkenbaarheid: wie is waarvoor op aarde?
- CJG komt nu op vele plekken binnen, bij wie meld je dat
- Sociale kaart van alle samenwerkingsverbanden
- Vervang het doolhof niet door een nieuwe
- Verbinding tussen CJG en buurtteams versterken

5. *Aandachtspunt*

- Uitwisseling van gegevens tussen volwassen GGZ en hulpverleners is moeizaam

WERKCOLLEGE 25 MAART

AANDACHTSPUNTEN EN AFSPRAKEN VOORAF

- De deelnemers zijn gevraagd te gaan werken aan de hand van het **stroomschema** dat 18 maart uitgedeeld is (digitale versie wordt gemaild en is te vinden op www.cmostamm.nl).
- Tijdens de komende periode kunnen de deelnemers **vragen stellen** via Greetje Kolk (g.kolk@cmostamm.nl) of Pleuni Boelaars (p.boelaars@cmostamm.nl).
- Waar en hoe **motiveren en documenteren**? In eigen systeem en dossier.

REACTIE OP RESULTATEN WERKCOLLEGE 18 MAART

Gert Jan Overduin van de gemeente Assen vindt de resultaten herkenbaar: het jeugd domein in de gemeente kent (te) veel verschillende overleggen en structuren, waardoor routes, verantwoordelijkheden en regie niet duidelijk zijn. Gert Jan gaat voor 1 mei 2015 met aantal mensen de overleggen en structuren op een rij zetten en bespreken wat er voor nodig is om een heldere werkstructuur te krijgen. Hierbij hoort ook uitleg en helderheid voor de inwoners. De samenhang met privacy is dat je moet uit kunnen leggen waarom je iemand op een bepaalde plaats bespreekt. De resultaten worden voor 1 juni aan de deelnemers van de leertuin teruggekoppeld.

Aandachtspunten

- Drentse verwijsindex (DVI): er zijn veel op en aanmerkingen op de DVI, maar iedereen is het er wel over eens dat het een goed instrument is om helder te maken welke hulpverleners er bij een jeugdige betrokken zijn. Advies van Jolanda van Boven: vertel de jeugdige/ouders dat jij je als hulpverleners bekend maakt vanuit je betrokkenheid in het systeem, in plaats van dat je de jeugdige meldt. Daarmee minder stigmatiserend. Ook niet verwijsindex *risicojongeren* noemen.
- Een signaal blijft 2 jaar actief in de DVI. Daarna krijgt de professional een melding of het kind actief of inactief moet worden.
- Sommige onderwijs instellingen zijn aangesloten bij de DVI, binnen andere onderwijsinstellingen kunnen de schoolmaatschappelijk werkers signaleren in de DVI.
- Professionals ervaren dat ze te weinig terugkoppeling krijgen op hun inbreng of eerste aanmelding bij de verschillende overleggen en structuren. Zodat onduidelijk is wat er met de melding gedaan wordt.

WERKEN MET HET STROOMSCHEMA

Het werken met het stroomschema loopt in de praktijk tegen aantal vragen aan:

- Hoofddregel is altijd het *transparantiebeginsel*: het moet normaal zijn om bij zorgen gegevens te delen. Parallel aan bijv. de huisarts die overlegt met de internist over de meest passende medicijnen voor de patiënt. Uitgangspunt is dat ouders meegenomen en geïnformeerd worden in het proces.
- In veel organisaties is het gebruikelijk dat er toestemming tot gegevensdeling gevraagd wordt via een *toestemmingsformulier*. Hoe ga je dan nu aan de slag volgens het

transparantiebeginsel? Als je het doel uitlegt geven de meeste ouders/jeugdigen aan het geen probleem te vinden dat je uitwisselt met andere professionals (zonder dat je expliciet toestemming via een formulier vraagt).

- In de situaties waarin ouders/jeugdigen niet willen dat er uitgewisseld wordt en je als professional wel zorgen hebt, is het formuleren van het *doel van het delen van de gegevens altijd de basis*. Daarover kun je in gesprek met de andere professional.
- De ZAT's werken nu ook volgens transparantiebeginsel: in plaats van toestemming vragen aan de ouders om hun kind in het ZAT te bespreken, *informer*en ze de ouders over het doel waarom hun kind besproken wordt. Dit wordt genoteerd in het dossier.
- In hoeverre vindt de *tuchtrechter* het transparantiebeginsel akkoord? De rechter moet in dossier steeds de *overwegingen en afwegingen* terug kunnen zien.
- Juristen hebben als gereedschap taal: vandaar het *mantra registreren en documenteren*. Dus niet alleen conclusies in het dossier opnemen, maar ook af- en overwegingen Er moet een redeneerlijn in het dossier te vinden zijn. Hiervoor moet er gedisciplineerd aan dossiervorming gewerkt worden.
- Is dit de gangbare werkwijze en opinie in Nederland? Nee, er is hierover niet volledig consensus. Daarom moeten de *bestuurders* hier ook achter staan. Maar wel nodig om doelstellingen in sociale domein te halen.
- Als ouders/jeugdige gaan twijfelen, bijv. ze hadden achteraf liever niet gewild dat er gegevens gedeeld zijn? Zorg dat je altijd goed vastlegt in het dossier waarom je tot welke keuzes bent gekomen, zodat je daar later op terug kunt vallen.
- Wordt deze werkwijze in heel Drenthe ingevoerd? In elk geval in Noord en Midden Drenthe in het jeugd domein wordt dit zo afgesproken. GGD Drenthe werkt ook op deze manier.

ADVIEZEN

Voor het goed functioneren van de werkwijze geeft Jolanda van Boven vervolgens een aantal adviezen.

ADVIES 1

Elk team/samenwerkingsverband moet een helder doel hebben.

Het doel moet de afzonderlijke organisaties overstijgen. Door het samenvoegen van aantal experts op bepaald terrein, wordt er door bespreking in het team iets toegevoegd. Er zijn veel teams die alleen doorgeleiding zijn, je kunt echter alleen een team zijn als er iets aan toegevoegd wordt. Anders had die stap net zo goed overgeslagen kunnen worden. Er moeten betere resultaten door de samenwerking bereikt worden: het team is meer dan alleen overleg. Hiertoe moeten er eisen gesteld worden aan de voorzitter van het team: deze kan niet alleen technisch voorzitter, hij/zij moet kennis coördineren en heeft dus kennis van zaken nodig. Ook moeten er heldere eisen en kwaliteiten gesteld worden aan de teamleden.

ADVIES 2

Herijk de verantwoordelijkheden van de procesregisseurs/voorzitters.

In de zaal zijn drie procesregisseurs aanwezig. In essentie is een procesregisseur iemand die de condities scheidt waaronder de professionals goed kunnen samenwerken. De procesregisseur zorgt dat er samengewerkt wordt ten behoeve van het huishouden, zodat het probleem opgelost wordt.

ADVIES 3

Herijk de verantwoordelijkheden van de (casus)regisseurs/casemanagers.

Er zijn maar weinig casusregisseurs in de zaal. Het lijkt erop dat dit een mede veroorzaker is van handelingsverlegenheid. De casusregisseur is verantwoordelijk voor het bereiken van de afgesproken doelen met het huishouden. Echter in de meeste (zorg)plannen staan activiteiten in plaats van doelen en vaak mist er een planning. Bij stagnatie schakelt de casusregisseur de procesregisseur/voorzitter in.

VRAAG EN OPDRACHT

Ga aan de hand van een eigen casus bespreken hoe je aan de slag gaat:

- Wat wil je verbeteren aan verantwoordelijkheden van bijv. de voorzitter of casusregisseur?
- Is duidelijk wie ouders informeren?
- Is voor ouders duidelijk wie verantwoordelijk is?
- Wie is verantwoordelijk voor opslag gemeenschappelijke informatie?

VOORBEELDCASUS 1

Afdeling WMO van de gemeente ontvangt een aanvraag voor huishoudelijke hulp van een gezin. WMO vraagt CJG of de kinderen kunnen bijdragen aan het huishouden.

Aanbevelingen

- Vraag teruggesteld of gezin dit weet.
- Wat is het doel? Waarom CJG inzetten? Vooraf doel vaststellen.
- Waarom niet rechtstreeks aan ouders zelf de vraag stellen?
- Juist zonder informatie vooraf keukentafelgesprek voeren: soms is er een reden om je goed voor te bereiden, bijv. als er aanwijzingen zijn dat er iets aan de hand.
- 'Handig' om vooraf te weten hoe het zit met kinderen bij inzet in het huishouden, is geen gerechtvaardigd doel. Is alleen 'nice to know'.
- Kan het een tandje minder? Ja, het is niet in proportie.
- Het zou wellicht wel achteraf doelmatig kunnen zijn (bijv. als de moeder aangeeft dat de kinderen niet kunnen meehelpen om bepaalde redenen), om tot een goede beoordeling te komen. Dan is er een gerechtvaardigd doel. Steeds een kwestie van afwegen.

VOORBEELDCASUS 2

ZAT vraagt toestemming vooraf aan ouders om jeugdige in ZAT te bespreken.

Aanbevelingen

- ZAT wil meer werken met een (zorg)plan, volgens een vast format.
- Het moet veel transparanter naar ouders toe.
- En meer terugkoppeling naar ouders en mentoren met afweging van wat mentor moet weten.
- Ook helder maken wie contact persoon uit school voor ouders is.
- Terugkoppeling vanuit betrokken zorginstellingen moet beter.
- Groot zorgteam: is het nodig dat iedereen aanschuift?

- Van lijst met 'slapende' leerlingen is het doel onduidelijk.

VOORBEELDCASUS 3

De rol van casemanager/casusregisseur verschilt erg per organisatie.

Aanbevelingen

- Terugkoppeling van de casemanager aan de betrokken partners belangrijk, waardoor vertrouwen in samenwerking beter wordt.
- Oproep om regiefunctie te uniformeren ook qua benaming: er zijn heel veel verschillende termen voor, eenheid in taal brengen.

VOORBEELDCASUS 4

Als een jeugdige in behandeling is bij bijv. Accare, moet er dan standaard een brief naar de GGD?

Aanbevelingen

- Eerste vraag is wat is het doel? Taak GGD staat voor JGZ wettelijk vast. Als er gespecialiseerde zorg nodig is heeft GGD deze informatie dan nodig? Ja, dus GGD moet altijd geïnformeerd worden.
- En wat als ouders onder behandeling zijn? Moet de GGD dit weten? Is er sprake van 'need to know' of 'nice to know'? Het gaat om maatwerk, in aantal gevallen zal er sprake zijn van 'need to know'. Moet je alle ins and outs weten? Nee, maar bijv. wel wie de behandelaar is, zodat er bij zorgen contact opgenomen kan worden. Op die manier kan er een inschatting gemaakt worden van de verhouding tussen draaglast en draagkracht.
- Dus altijd eerst doel vaststellen en ook altijd kind check uitvoeren (kijken of iemand vader of moeder is): voor ouders dus niet standaard, maar voor kind wel standaard.
- Moet iedereen dit dan weten of alleen de JGZ van de GGD? Nee, alleen GGD en huisarts. Soms ook school? Waar blijven hierin dan de ouders? Tot welke hoogte gaat deze integraliteit? Ook met oog op preventie? Hierin moet de professional steeds zijn/haar af- en overwegingen maken en dit documenteren in het dossier.

VOORBEELDCASUS 5

Wie registreert waar en hoe komt dat dan bij elkaar? Hoe werken aan 1 gezin, 1 plan? Is centrale registratie wenselijk?

Aanbevelingen

- Er hoeft niet 1 dossier te komen waar alles in staat: er kan gewerkt worden met model, waar in alleen de casusregisseur toegang heeft tot het hele dossier. En de verschillende specialisten alleen tot hun deel en de overkoepelende doelen.
- Dit komt ook in Suites4socialeregie (registratiesysteem waar de gemeente Assen mee gaat werken).
- Wie is verantwoordelijk voor centrale stuk? Dit is nog niet afgesproken.
- Moeten alle eerste lijnen hier in staan?

VOORBEELDCASUS 6

Omdat andere werkzaamheden bij een zorgaanbieder voorrang krijgen in kader van de decentralisaties, is er een wachtlijst. Wiens verantwoordelijkheid is dit?

Aanbevelingen

- CJG is een netwerkorganisatie, het is aan dit netwerk om dit soort dingen te bespreken op management niveau. Bijv. kan er besloten worden casussen van elkaar overnemen. Het CJG is gezamenlijk verantwoordelijk.
- Breng cliënten op de hoogte van de wachttijd en wat je er aan het doet om het op te lossen.

LAATSTE OPDRACHT

Voer een scan uit langs de genoemde organisatiegebieden. Stel vast welke verbeteringen ingevoerd moeten worden om tot een goede gegevensdeling te komen.

Verbeter- en aandachtspunten

- Het is lastig om concrete aandachtspunten te benoemen, omdat er geen goed overzicht is. De verbanden zijn niet goed in beeld, er is behoefte aan bewegwijzering met duidelijk stappen wie wat doet.
- Helder maken wie de regie heeft, zowel voor ouders als voor professionals (ook met oog op 1 gezin, 1 plan).
- Duidelijkheid in samenwerkingsverbanden: wie doet wat en terugkoppeling.
- Zijn alle overlegstructuren wel nodig? Werken aan slim, simpel en samenhangende routes.
- Er moet meer ontschot, dus integraal, gewerkt worden.
- Er moet gewerkt worden aan goede dossiervorming.
- Goede registratie systemen, die iedereen gebruikt.
- Er is behoefte aan scholing, bijv. PSZ leidsters ervaren dat ouders met problemen snel uit beeld verdwijnen, omdat ze niet weten waar ze naar toe moeten.
- DVI en sociale kaart updaten.
- In de wijk herkenbare locaties.
- Professional moeten actiever worden in noteren van informatie en dossiervorming.
- Kwaliteiten, krachten en netwerken beter gebruiken.

AFSLUITING EN AFSPRAKEN

Komende periode aan de slag met werkwijze via stroomschema. Belemmeringen melden bij je leidinggevende. Gert Jan Overduin van de gemeente Assen gaat voor 1 mei 2015 met aantal mensen de overleggen en structuren op een rij zetten en bespreken wat er voor nodig is om een heldere werkstructuur (processen, routes) te krijgen. Hierbij hoort ook uitleg en helderheid voor de inwoners. De samenhang met privacy is dat je moet uit kunnen leggen waarom je iemand op een bepaalde plaats bespreekt. De resultaten worden voor 1 juni aan de deelnemers van de leertuin teruggekoppeld.